

Hæfte 3

Skolebestyrelsens arbejde

SAMARBEJDET MELLEM SKOLE OG HJEM

SKOLE
OG
FORÆLDRE

Interaktiv indholdsfortegnelse - klik på afsnittet

Skolebestyrelsens arbejde – samarbejdet mellem skole og hjem

Tekst: Ulla Hinge Thomsen, freelance journalist,
Ingelise Andersen, Poul Exner, Morten Kruse
og Stig Poulsen, Skole og Forældre
Forlagsredaktion: Lizzi Ege Johansen
Layout og produktion: Jørn Thomsen Elbo A/S
Forsidefoto: Helene Bagger
Bagsidefoto: Maj Carboni
Øvrige fotos: Lars Bertelsen, Claus Bjørn
og Maj Carboni
Illustrationer: Pernille Mühlbach
ISBN: 978-87-91147-70-8

SKOLE OG FORÆLDRE

Kvægtorvsgade 1
1710 København V
telefon 3326 1721
e-mail post@skole-foraeldre.dk
www.skole-foraeldre.dk

Landsorganisationen for forældre i folkeskolen

Skolebestyrelsens arbejde – samarbejdet
mellem skole og hjem, 2015, er publiceret
som led i Skole og Forældres projekt
"Kompetenceløft til skolebestyrelser", som
er finansieret af Undervisningsministeriet.

© 2015 Skole og Forældre

Indhold

Din guide til samarbejdet mellem skole og hjem	3
Hvorfor skal skolebestyrelsen engagere sig i skole-hjem-samarbejdet?	4
– Børnene har glæde af det	4
– Det står i loven	4
Hvad kendetegner et godt skole-hjem-samarbejde?	5
– Tilpasning til den enkelte familie	5
– Anerkendelse og ligeværdighed	5
– Erfaringsdeling blandt de professionelle	5
– Det siger forældrene	5
Skolebestyrelsens muligheder	6
– Principper	6
– Før tilsyn	7
– Budget	7
Kommunikationen mellem skole og hjem	8
– Princip for kommunikationen mellem skole og hjem	8
– God praksis på danske skoler	9
– Det siger forældrene	10
– Hvad skolebestyrelsen selv kan gøre	10
Underretning af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen	11
– Det siger loven	11
– Princip for underretning af hjemmet om elevens udbytte	12
– Det siger forældrene	12
– God praksis på danske skoler	13
Forældremøder	14
– Princip for forældremøder	14
– God praksis på danske skoler	15
– Det siger forældrene	16
– Hvad skolebestyrelsen selv kan gøre	16
Skole-hjem-samtaler	17
– Princip for skole-hjem-samtaler	18
– Det siger forældrene	18
– God praksis på danske skoler	19
Forældrenes deltagelse i skolens liv og barnets skolegang	20
– Princip for forældrenes deltagelse i skolens liv og barnets skolegang	20
– God praksis på danske skoler	21
– Det siger forældrene	21
– Kontaktforældre	22
Få mere information og inspiration	23
– Litteratur	23
– Links	23
Her finder du støtte og hjælp til arbejdet i skolebestyrelsen	23
– Skole og Forældre	23

Din guide til samarbejdet mellem skole og hjem

Samarbejdet mellem skole og hjem er afgørende for vores børns læring, dannelse og trivsel. Det siger forskningen, og det kender de fleste forældre fra deres egen hverdag. Som forældre kender vi vores børn bedst, og vi kan bidrage med vigtige input til, hvordan de lærer og trives bedst.

Vi er også vigtige medspillere i forhold til at skabe det sociale miljø, vores børn skal leve i, når de er i skole. Ved at vise vores gode vilje og engagement demonstrerer vi over for vores børn, at skolen er betydningsfuld.

Samarbejdet mellem skole og hjem er derfor et område, som det er vigtigt at få overblik over som skolebestyrelse. Der er både det traditionelle samarbejde, som vi kender fra planlagte forældremøder og skole-hjem-samtaler, og det mere uformelle, som kan dække over alt fra mors og fars interesse-rede spørgsmål om, hvordan det går i skolen, til direkte inddragelse af forældrene i sociale arrangementer eller som ressource i undervisningen.

I dette hæfte får I som skolebestyrelse viden og gode råd til at understøtte og styrke alle aspekter af skole-hjem-samarbejdet. Hæftets første tre kapitler er generelle og omhandler baggrunden og råderummet for skolebestyrelsens arbejde med skole-hjem-samarbejdet. Resten af hæftet er direkte rettet mod de fem vigtigste områder af skole-hjem-samarbejdet:

- Kommunikation mellem skole og hjem
- Underretning af hjemmet om elevens udbytte
- Forældremøder
- Skole-hjem-samtaler
- Forældrenes deltagelse i skolens liv

Hæftet er skrevet fra et forældreperspektiv, men er et redskab for alle bestyrelsens medlemmer, det vil sige forældre, ledelse, personale og elever. Hæftet indeholder også en række eksempler på god praksis fra skolerne og udsagn fra forældre, som vi håber vil give inspiration til skolens arbejde.

God arbejdslyst!
Skole og Forældre

**SKOLE
OG
FORÆLDRE**

Hvorfor skal skolebestyrelsen engagere sig i skole-hjem-samarbejdet?

Børnene har glæde af det

Vi ved, at børns læring, udvikling og trivsel stimuleres af forældrenes opbakning og engagement. Når vi som forældre spørger nysgerrigt ind til det, vores børn arbejder med i skolen, eller når vi for eksempel taler med dem om planeternes placering eller det svære nutids-r, er vi med til at støtte deres læring.

Ifølge den engelske forsker Charles Desforges er det, der foregår i hjemmet hele seks gange vigtigere for syvårige børn end det, der foregår i skolen, når det gælder læring. Denne balance tipper først til skolens fordel i udskolingen¹.

Forældrene kan også gøre meget for at påvirke skolens sociale miljø i en positiv retning. Når vi taler ordentligt om de andre elever, forældre og skolens personale, og når vi tager initiativ til og deltager i sociale arrangementer, er vi med til at støtte det trygge og gode læringsmiljø, som er forudsætningen for, at børnene kan lære².

Det står i loven

Samarbejdet mellem skole og hjem er ikke frivilligt for nogen af parterne. Den første sætning i folkeskoleloven lyder således:

“Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder...”

mens det i § 2 lyder:

“Elever og forældre samarbejder med skolen om at leve op til folkeskolens formål.”

Skolebestyrelsens ansvar for skole-hjem-samarbejdet er også defineret ved lov, idet samarbejdet mellem skole og hjem, og om skolens og forældrenes ansvar i samarbejdet³ er et af de områder, som skolebestyrelser ifølge folkeskoleloven skal formulere principper for.

Et af formålene med folkeskolereformen, som trådte i kraft i august 2014, er netop at øge opbakningen til folkeskolen, og det gør man bedst ved at involvere den gruppe, man ønsker opbakningen fra, nemlig forældrene.

Husk at få alle med

I Danmark har vi en lang tradition for at samarbejde med skolen – eksperterne taler endda om en kulturel selvfølgelighed⁴. Men det er ikke alle forældre og skoler, for hvem det er så selvfølgeligt. Der kan være forældre, som af mange forskellige årsager har svært ved eller ikke bryder sig om at samarbejde så meget med skolen, som det forventes i Danmark. For skolerne ligger der en særlig opgave i at gøre det muligt for disse forældre at deltage aktivt i skole-hjem-samarbejdet. Med en målrettet indsats for et godt og stærkt samarbejde med disse forældre kan skolen være med til at udjævne uligheden blandt eleverne.

- 1) Kilde: Thomas Nordahl: Hjem og skole – hvordan skaber man et bedre samarbejde?
- 2) Ifølge en undersøgelse udført af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) i 2012 er et trygt læringsmiljø en af fem afgørende faktorer for god indlæring.
- 3) Denne sætning blev tilføjet i 2014 af Folketinget for at understrege ansvarsfordelingen: “og om skolens og forældrenes ansvar i samarbejdet”.
- 4) Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut (EVA).

Illustration: Pernille Mühlbach

Hvad kendetegner et godt skole-hjem-samarbejde?

Enhver skoleleder, lærer, pædagog og forælder ønsker et godt samarbejde, men opfattelsen af, hvad det indebærer, kan være vidt forskellig, og det kan være svært at vide, hvad det kræver at nå dertil i praksis. Hvad skal der helt konkret til, hvis samarbejdet skal være godt? Det har Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)⁵ nogle bud på. Dem finder du nedenfor.

Tilpasning til den enkelte familie

Der findes ikke én god måde, når det gælder skole-hjem-samarbejdet. Familier er forskellige. Det ved de ledere, lærere og øvrige personale, som har succes med at samarbejde med forældre, og det betyder, at de løbende afstemmer samarbejdet fra familie til familie. Det gælder både omfang og indhold.

Anerkendelse og ligeværdighed

En anerkendende tilgang fra skolens medarbejdere betyder, at skolen ser på forældrene som en afgørende ressource i forhold til deres eget barn, at skolen vægter forholdet til forældrene højt og går ud fra, at de vil det bedste for deres barn. Det betyder også, at kommunikationen er ligeværdig, at skolen ikke pakker svære budskaber ind, men omvendt heller ikke bebrejder forældrene, at noget er kørt skævt for deres barn. Der er fokus på løsninger i fremtiden.

Erfaringsdeling blandt de professionelle

Hvis skolens personale skal kunne fastholde det store personlige engagement, har de brug for at sparre med kolleger og ledelse, gerne uformelt. Der skal herske en kultur, hvor lærere og pædagoger hurtigt og problemfrit kan spørge en kollega eller lederen til råds, og det er vigtigt, at eksempler på god praksis bliver delt, så den enkelte ikke skal opfinde den dybe tal-

lerken hver gang. På de stærke skoler går lederen desuden forrest og tøver for eksempel ikke med selv at deltage i svære forældremøder eller samtaler.

EVAs undersøgelse fokuserer på, hvad *skolerne* kan gøre for at optimere samarbejdet med forældrene, men samme elementer gælder også med modsat fortegn, især den anerkendende tilgang: Som forældre skal vi møde skolens personale med den positive forventning, at de er kompetente til at tage hånd om deres læring, udvikling og trivsel. I Skole og Forældres inspirationsprincip for kommunikation mellem skole og hjem formulerer vi det således:

“Kommunikationen mellem skole og hjem opleves af alle parter som anerkendende, åben og respektfuld.”

DET SIGER FORÆLDRENE:

Ligeværdighed

” Kommunikationen mellem skole og hjem opleves af alle parter som anerkendende, åben og respektfuld.

Tro på læreren

” Det er dejligt, når lærerne tydeligt tager ansvar for læring og trivsel. Vi giver vores børn den bedste støtte ved at stole på lærerne og tilkendegive over for børnene, at vi har respekt for lærerne.

Find balancen

” Nogle gange er vi for berøringsangste som forældre og tør slet ikke være ærlige af frygt for at træde lærerne over tærerne. Andre gange kommer vi til at tromle dem med vores bedrevidenhed. Det bedste samarbejde får vi, når vi finder balancen.

Ligeværdige, ikke ligestillede

Det er vigtigt at holde fast i, at forældre og skolens medarbejdere er ligeværdige parter. Men vi er ikke ligestillede. Skolens leder og personale er den professionelle part. De er uddannede og ansat til at varetage undervisningen og samarbejdet med forældrene, og de kan stilles formelt til ansvar.

5) EVA gennemførte i 2012 en undersøgelse, bl.a. med eksempler fra seks skoler, der har et stærkt skole-hjem-samarbejde. De seks skoler har alle elever med udsatte forældre, men undersøgelsen gælder hele skolen og resultaterne kan generaliseres til at gælde alle skoler.

Skolebestyrelsens muligheder

Som skolebestyrelse har I flere muligheder for at påvirke skole-hjem-samarbejdet.

Principper

Jeres vigtigste styringsredskab er de principper, som I vedtager og fører tilsyn med. Her følger en miniguide til, hvordan I udarbejder gode principper for skole-hjem-samarbejdet og fører tilsyn med, hvordan principperne udmøntes i praksis.

Find ud af, hvad status er

Start med på et møde at spørge skolelederen om, hvordan jeres skole arbejder med samarbejdet mellem skole og hjem.

I kan for eksempel spørge:

- Hvilke kanaler til, og principper for, **kommunikation** mellem skole og hjem har vi her?
- Hvordan arbejder vi med **elevplaner** og andre redskaber til at underrette hjemmene om elevernes udbytte?
- Hvordan arbejder skolen med **forældremøder og skole-hjem-samtaler**? Udvikler vi for eksempel på formen og frekvensen?
- Hvordan inddrager skolen **forældrene som en ressource** i undervisningen og de enkelte klassers sociale liv?

I kan også, som en del af det minitilsyn, en status udgør, bede jeres leder om de seneste trivselsmålinger og eventuelle forældretilfredshedsundersøgelser.

Afstem forventninger om ansvar

Skolebestyrelsen har en vigtig opgave i få afstemt forventningerne mellem skole og hjem. Positive og afstemte forventninger er det bedste grundlag for et godt samarbejde.

I kan reflektere over følgende spørgsmål:

- Hvilke forventninger har vi til forældrenes deltagelse i forældremøder og andre aktiviteter?
- Hvilket ansvar har forældrene for, at deres barn er undervisningsparat, når det møder?
- Hvor meget og hvordan kan skolen forlange, at forældrene støtter deres barns læring?
- Hvilke krav kan forældrene stille til skolens information?
- Hvordan og hvor meget skal skolen informere om målene for det enkelte barns læring?

Inddrag skolens parter

Selv om det er skolebestyrelsen, der vedtager et princip, kan det kan have mange mulige forfattere, herunder skolelederen, underudvalg af skolebestyrelsen med flere. Uanset hvem der fører pennen, virker et princip bedst, hvis såvel elever som personale, forældre og ledelse, bliver inddraget i processen og dermed tager ejerskab for princippet.

Der er forskellige måder, dette kan gøres på:

- Nedefra-op: I kan indlede processen med at indhente input fra alle skolens forældre, medarbejdere og elever, for eksempel gennem fysiske møder eller per mail, inden I formulerer princippet.
- Oppefra-ned: Bestyrelsen kan vælge at formulere princippet først og dernæst sende det i høring i elevråd, medarbejderråd og blandt kontaktførelse.
- Arbejdsgruppe: I kan vælge en model, hvor skolebestyrelsen nedsætter en arbejdsgruppe, der laver udkast til princippet, som efterfølgende behandles og godkendes i bestyrelsen.

Ovenstående modeller kan naturligvis kombineres.

Illustration: Pernille Mühlbach

Formuler eller reformuler principper

Et princip er en kortfattet retningslinje for skolen, der samtidig er i overensstemmelse med skolens øvrige principper, den kommunale styrelsesvedtægt og folkeskoleloven. Princippet skal være så bredt, at det giver et rimeligt råderum til skolelederen, som har ansvar for at udføre det i praksis, og samtidig så konkret, at skolelederen kan indrette sit arbejde efter det, og bestyrelsen kan føre tilsyn på baggrund af det.

Et godt princip for skole-hjem-samarbejdet kan indeholde:

- Formål
- Mål
- Skolens ansvar
- Forældrenes ansvar

Når det gælder skole-hjem-samarbejdet, giver det god mening at formulere mere end ét princip, da området er stort. Principper for skole-hjem-samarbejdet kan omhandle:

- Kommunikation mellem skole og hjem
- Underretning af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen
- Forældremøder
- Skole-hjem-samtaler
- Forældrenes deltagelse i skolens liv

På Skole og Forældres hjemmeside kan I finde inspirationsprincipper for netop disse fem emner, som også er dem, vi behandler separat her i hæftet.

Sæt i gang

Når skolebestyrelsen har vedtaget et princip, skal det gøres kendt på skolen og føres ud i praksis. Skolelederen afgør, hvordan han eller hun vil indarbejde princippet i skolens dagligdag. Det er en god idé med en fælles brainstorm på et skolebestyrelsesmøde om, hvordan princippet skal udmøntes. Skolebestyrelsen har ret til at bede om en redegørelse for, hvordan skolelederen vil gøre dette, og skolelederen kan også formulere en handlingsplan. Som skolebestyrelse kan I hjælpe med at gøre princippet kendt på skolen ved for eksempel at skrive om det på forældreintra, i et nyhedsbrev eller ved at fortælle om det ved et møde med de enkelte klassers kontaktpædagoger, som så kan sprede budskabet.

Før tilsyn

At føre tilsyn er både en pligt og en ret for skolebestyrelsen. I forhold til skole-hjem-samarbejdet kan det være en hjælp at formulere succeskriterier, som bruges som pejlemærker i tilsynet. Det kan fx være:

- Forældrene henvender sig til de rigtige personer på skolen på de rigtige tidspunkter.

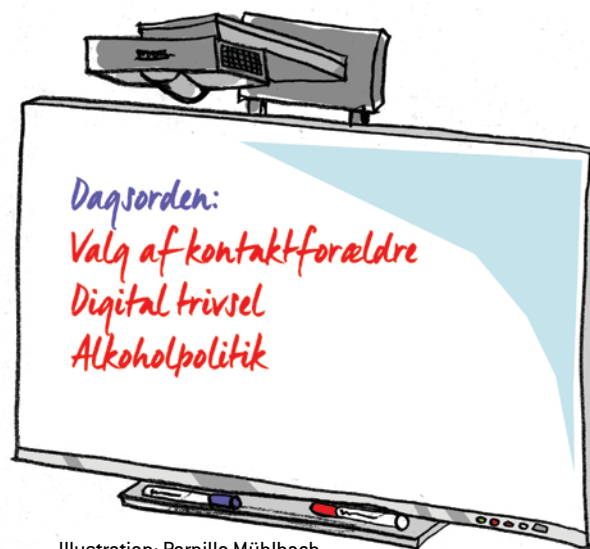

Illustration: Pernille Mühlbach

- Information på forældreintra læses af flere og flere forældre.
- Forældreundersøgelser viser, at tilfredsheden med kommunikationen mellem skole og hjem stiger.
- Personaleundersøgelser viser, at tilfredsheden med kommunikationen mellem skole og hjem stiger.

Ved vedtagelsen af princippet bør skolebestyrelsen også beslutte, hvornår tilsynet skal foregå og føje det til årsplanen. I finder eksempel på en årsplan på www.skole-foraeldre.dk/arsplan.

Tilsynet foregår formelt på skolebestyrelsesmøderne, hvor I beder skolelederen om en redegørelse eller udlevering af relevant materiale, eksempelvis forældreundersøgelser eller statistik over forældrenes brug af forældreintra. I har også adgang til data om skolen i Undervisningsministeriets ledelsesinformationssystem LIS, der kan findes på: www.uddannelsesstatistik.dk.

Her kan I få data vedrørende jeres egen skole eller andre af kommunens skoler, så I kan sammenligne.

I værktøjskassen på Skole og Forældres hjemmeside: www.skole-foraeldre.dk/kassen finder I en grundig beskrivelse af, hvilke dokumenter I kan bruge til at føre tilsyn, ligesom der er et forslag til en årsplan.

Budget

Som bestyrelse godkender I skolens budget og har dermed indflydelse på, hvad pengene skal bruges til. Her er mulighed for at foreslå at investere i skole-hjem-samarbejdet, for eksempel i form af flere forældremøder eller skole-hjem-samtaler eller efteruddannelse i forældrekommunikation for skolens personale.

Husk, at ...

... principper er et af skolebestyrelsens formelle redskaber til indflydelse. Mindst lige så vigtigt, og en forudsætning for indflydelse, er det at have et konstruktivt samarbejds miljø i skolebestyrelsen, hvor I også kan sparre og inspirere jeres skoleleder med forslag og idéer.

Kommunikationen mellem skole og hjem

Ethvert godt samarbejde bygger på god kommunikation. Hvis vi ikke ved, hvad den anden part ønsker, forventer og oplever, kan vi ikke handle hensigtsmæssigt. I skolesammenhæng er det vigtigt at få sat rammer og mål for, *hvordan* vi rent praktisk kommunikerer (via for eksempel forældreintra, møder eller telefon), *hvem* vi skal kommunikere med om *hvad*, og i *hvilken* ånd, det bør foregå.

Princip for kommunikationen mellem skole og hjem

Som skolebestyrelse kan I være med til at definere og forbedre kommunikationen mellem skole og hjem ved at udarbejde et princip og føre tilsyn med det. Et princip for kommunikation bør adressere både praktiske og indholdsmæssige aspekter.

Skole og Forældres inspirationsprincip for kommunikationen mellem skole og hjem

Formål:

Kommunikationen mellem skole og hjem skal sikre, at skolen og forældrene i samarbejde tager ansvar for det enkelte barns faglige, sociale og dannelsesmæssige udvikling, så alle elever trives og bliver så dygtige, de kan.

Mål:

- Kommunikationen mellem skole og hjem opleves af alle parter som anerkendende, åben og respektfuld.
- Alle forældre og ansatte kender skolens retningslinjer for, hvem de skal kontakte i forskellige situationer.
- Det er let for alle forældre at holde sig opdateret omkring såvel de praktiske som de indholdsmæssige dele af deres barns skoledag.
- Skolen er orienteret om væsentlige forhold i familien, som har betydning for elevens skolegang.

Skolens ansvar:

- Skolen sikrer, at alle forældre er informeret om, hvem de skal kontakte i forskellige situationer samt hvilke træffetider, de enkelte ansatte har.
- Skolen informerer så hurtigt som muligt en elevs forældre, hvis der opstår faglige eller trivselsmæssige problemer, herunder fravær.
- Skolen behandler bekymringer og evt. utilfredshed fra forældre så hurtigt som muligt med henblik på en tilfredsstillende løsning for begge parter.
- Skolen tilstræber at kommunikere tydeligt og rettidigt til forældrene.
- Skolens ansatte svarer så hurtigt som muligt på henvendelser fra forældrene - som hovedregel indenfor 2 arbejdsdage.

Forældrenes ansvar:

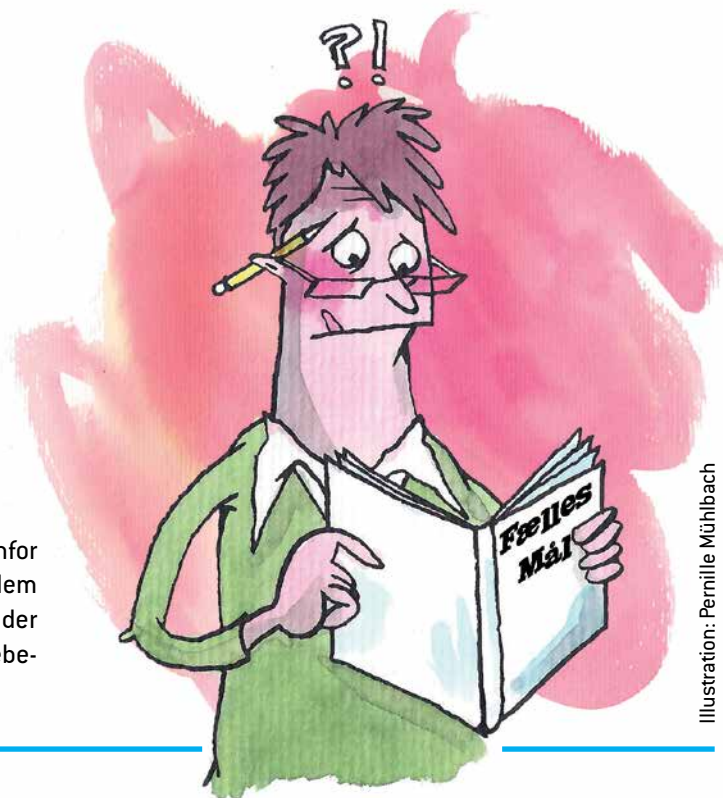
- Forældrene kontakter skolens ansatte inden for deres træffetider.
- Forældrene holder sig orienteret om deres barns skolegang.
- Forældrene skal som udgangspunkt orientere skolen, hvis der er væsentlige forhold i familien, som har betydning for elevens skolegang.
- Forældre, der er utilfredse med forhold omkring deres barns skolegang, tager som udgangspunkt direkte kontakt til de involverede medarbejdere med henblik på løsning af problemet. Findes der ikke en løsning på denne måde, retter forældrene som udgangspunkt henvendelse til skolelederen.
- Forældrene retter som udgangspunkt henvendelse til skolebestyrelsen, hvis de oplever, at principper, værdiregelsæt, antimobbestrategi og ordensregler, som skolebestyrelsen har fastsat, ikke efterleves.
- Forældre, der oplever konflikter mellem deres barn og et andet barn, tager så vidt muligt direkte kontakt med det andet barns forældre med henblik på løsning af konflikten. Relevante ansatte på skolen bør inddrages, hvis det vurderes at kunne bidrage til løsning af konflikten.

Illustration: Pernille Mühlbach

God praksis på danske skoler

Et princip står sin prøve, når det udmøntes i praksis. Nedenfor finder I en række idéer til, hvordan kommunikationen mellem skole og hjem kan se ud, når et princip som det ovenfor folder sig ud. Listen er til inspiration – og til at tage med på skolebestyrelsesmøderne.

- Skolen har en **fast minimumsstandard** for træffetider, kontaktpersoner og svarfrister, som hele skolens personale skal følge. Når forældrene ved, hvad de som minimum kan forvente, undgås mange misforståelser og frustrationer.
- Der er udpeget en **kommunikationsansvarlig** i ledelsesteamet, og der er udarbejdet en **handlingsplan for skolens kommunikation** for skolen, så alle ved, hvordan der skal kommunikeres om hvad hvornår, og hvem der skal kommunikere det.
- Skolen afholder korte **kurser i brug af forældreintra**, eventuelt på flere sprog, så det sikres, at alle forældre ved, hvordan de skal bruge det.
- I skolens **ugeplaner er formålet med undervisningen tydelig**, så forældrene ved, hvad eleverne skal **lære** i denne uge. Det er i tråd med folkeskolereformens mål om, at alle børn skal lære mere, og med undervisningsministeriets forenklede **Fælles Mål**, som er overordnede mål for, hvad eleverne skal lære på de enkelte klassetrin.
- Hvert team har delt en klasses elever imellem sig, så alle hjem har én særlig **kontaktperson**.
- Skolen holder **morgenkaffemøder** i skolegården, hvor forældrene kan møde skolens personale og leder på en uformel måde.
- Hvis en elev har brug for ekstra opmærksomhed i en periode, laves der **individuelle ringeaftaler**, hvor læreren ringer til forældrene fast en dag om ugen for at følge op. Det er også en god idé at ringe, når det går godt.
- Når en lærer får en ny klasse, der kommer nye elever ind i en klasse, eller når en eller flere elever har en vanskelig periode, går læreren på **hjemmesøg**. Det giver en tættere kontakt og øger forståelsen. Og selv om det tager tid på kort sigt, er det en god investering.
- Skolen har en fast plan for **konfliktkommunikation** – hvem skal forældrene gå til først, dernæst og sidst, hvis de er utilfredse med noget? Der er også en **plan B**, så en forælder ikke risikerer at 'hænge' med sit problem. En **forældreombudsmand** er nogle steder en løsning.
- Skolens personale er blevet vejledt i **den svære samtale** og ved, at det drejer om: 1. At lytte til forældrene. 2. Ikke at tage kritikken personligt. 3. Fokuserer på fremtiden. 4. At adressere problemet direkte.
- Skolen kommunikerer **hurtigt og proaktivt**, også når budskabet er negativt, for eksempel at der er en konflikt i klassen, eller at bevægelse i undervisningen ikke er sat i værk endnu, men at skolen arbejder med det. Det skaber tryk.
- Forældreintra bruges også til **positive nyheder** eller 'dagens billede', hvor eleverne tager billeder af, hvad de laver, så forældrene kan følge med i dagligdagen og tale videre med barnet derhjemme.
- Lærerne skriver til forældrene, når noget er **gået særligt godt** for barnet i klassen.

DET SIGER FORÆLDRENE:

Smidig kommunikation

” Min dreng er i puberteten og er fuldstændig tavs om, hvordan det går i skolen. Derfor er det rart, at jeg altid lige kan skrive til læreren og spørge. Hvis jeg har brug for en længere snak, skriver jeg bare en kort besked og beder om at blive ringet op. Det fungerer meget smidigt – også nu efter folkeskolereformen.

Løbende information

” Jeg sætter stor pris på at blive informeret om mit barns hverdag løbende og ikke først, når det brænder sammen.

Læreren ringede og sagde velkommen

” Da vores dreng skulle skifte skole, blev vi ugen forinden ringet op af hans kommende lærer. Hun spurgte ind til vores søns styrker og udfordringer og lagde i det hele taget op til et godt samarbejde. Jeg var ved at falde ned af stolen over denne betænksomhed.

Hvem er det nu, du har?

” Det er svært at holde styr på, hvilke lærere børnene har. Det er en kæmpe hjælp, at der er billeder af alle klassens lærerne på forældreintra, hvor der står, hvad de underviser i.

Fortæl, hvad I forventer

” Jeg vil rigtig gerne vide, hvad skolen forventer af mig. Skal jeg læse lektier med mit barn, eller klarer skolen det nu? Er læreren åben for mine input for eksempel om, hvor de kunne tage på tur? Hvor meget skal jeg deltage i socialt for ikke at virke asocial?

Indhold frem for form

” Både mail og telefon virker godt så længe det, der informeres om, er gennemtænkt og er gennemsyret af et oprigtigt ønske om fælles trivsel og læring.

Mediet skal passe til modtageren

” Jeg kan kun opfordre til, at man bruger de medier, der passer klassen bedst. I min søns klasse er nogle af forældrene ikke på Facebook, så der bruger vi kun forældreintra. Hvorimod min datters klasse med stor succes har haft sin egen Facebookgruppe i årevis.

Ros – yes!

” Vores engelsklærer skrev på forældreintra om en særligt vellykket engelsktime – Yes!

Illustration: Pernille Mühlbach

Hvad skolebestyrelsen selv kan gøre

Som bestyrelse har I også mulighed for selv at være en direkte del af kommunikationen mellem skole og hjem. I kan være bindeled mellem forældregruppen og ledelsen og/eller personalet som helhed ved for eksempel at:

- Udsende et **nyhedsbrev** om, hvad I arbejder med netop nu i skolebestyrelsen.
- Sørg for, at I har jeres eget **synlige menupunkt på forældreintra**, hvor der ligger referater, nyhedsbreve og principper.
- Afholde jeres egen **forældrecafé**, for eksempel en gang om måneden eller i kvartalet, hvor I er til stede på skolen og tilgængelige for spørgsmål og kommentarer fra forældrene.
- Invitere **klassernes kontaktførelse til møder**, hvor I fortæller, hvad I arbejder med, og hvilken retning skolen har sat, så kontaktførelserne kan sprede budskabet. Samtidig har I mulighed for at få vigtig viden om, hvad der rører sig blandt forældrene.

Underretning af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen

Som forældre må vi vide, hvordan det går vores barn i skolen for at kunne støtte det. Vi har både behov for og ret til at blive informeret om vores børns udbytte af undervisningen.

Det siger loven

I folkeskolelovens § 13, stk. 2, hedder det:

”Som led i undervisningen skal der løbende foretages evaluering af elevernes udbytte heraf, herunder af elevens tilegnelse af kundskaber og færdigheder i fag og emner set i forhold til kompetencemål, færdigheds- og vidensmål og opmærksomhedspunkter... Evalueringen skal danne grundlag for vejledning af den enkelte elev og (...) for underretning af forældrene om elevens udbytte af undervisningen...”

For skolebestyrelserne er det ifølge § 44 en bunden opgave at formulere principper for:

“ ... underretning af hjemmene om elevernes udbytte af undervisningen, ... ”

Alle elever skal have en elevplan⁶, som ifølge folkeskoleloven skal være digital og tilgængelig for forældrene.

En elevplan skal indeholde:

Mål: Hvilke individuelle mål er der for elevens læring med udgangspunkt i [Fælles mål](#)⁷.

Status: Hvordan udvikler eleven sig hen imod at opfylde disse mål.

Opfølgning: Hvornår og hvordan skal der følges op på målene. For eleverne i udskolingen er der også krav om, at elevplanen indeholder punkter om uddannelsesvalg og -parathed. Hvilke fag, der er med i elevplanen, afhænger af [klassetrin](#)⁸. Det er en fordel for elevens udvikling, at skolen inddrager alle fag hvert år.

Et princip for underretning af hjemmet om elevens udbytte bør altid tage specifikt stilling til elevplaner med det formål at gøre elevplanerne til et dynamisk værktøj.

- 6) Elevplanerne blev indført i 2006 og er siden blevet forenklet og digitaliseret.
- 7) Fælles Mål er Undervisningsministeriets læringsmål for fagene på de enkelte klassetrin.
- 8) En oversigt over, hvilke fag, der som minimum skal være med på hvert klassetrin, findes på www.uvm.dk.

Foto: Maj Carboni

DET SIGER FORÆLDRENE:

Kære mor, jeg har lært at ...

” På min datters skole eksperimenterede de sidste år med lektiefri skole. Vi forældre var bekymrede for, hvordan vi skulle følge med, men nu skriver klassen hver uge et postkort hjem til os om, hvad de har lært. Min søn, som er to år yngre, har fået en logbog, hvor han skriver om, hvad han lærer. Det er en rigtig sjov måde at kunne følge med på.

Det sociale er vigtigst

” Elevplaner og diverse test er fine, men i virkeligheden vil jeg hellere vide, hvordan læreren oplever mit barn i samspillet i klassen, end om hun ligger i top i alle fag.

Princip for underretning af hjemmet om elevens udbytte

Skole og Forældres inspirationsprincip for underretning af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen

Formål:

- Underretning af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen skal sikre forældrene løbende og fyldestgørende orientering om deres barns faglige og trivselsmæssige udvikling.
- Underretning af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen skal sikre forældrene et grundlag for at bidrage til deres barns læring og trivsel.

Mål:

- Underretning af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen er fyldestgørende og tilpasset forældrenes forskellige forudsætninger.
- Underretning af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen hjælper skolen og forældrene til sammen at forebygge og løse faglige og trivselsmæssige problemer.
- Elevplanen er en del af underretningen af hjemmet om elevens udbytte af undervisningen. Den giver forældrene og eleven et fyldestgørende billede af elevens faglige udbytte og trivsel.
- Elevplanen er med til at sikre, at alle elever udfordres i forhold til deres niveau.
- Elevplanen danner grundlag for skole-hjem-samtalen og indeholder aftaler mellem skolen og forældrene om elevens udvikling.

Skolens ansvar:

- Skolen tilstræber at give forældrene en løbende og fyldestgørende viden om elevens udvikling i alle fag hvert år.
- Skolen tilstræber at give forældrene viden om, hvordan de i hjemmet kan støtte deres barns læring.
- Skolen tilstræber at udarbejde løbende opdatering af elevplanerne.
- Skolen tilstræber, at elevplanerne giver et fyldestgørende billede af den enkelte elevs faglige udbytte og trivsel samt af de konkrete mål, der sættes for elevens udvikling.
- Skolen tilstræber, at indholdet i elevplanen bygger på samtaler med eleven.
- Skolen tager, i sin orientering af forældrene om elevens udbytte af undervisningen, hensyn til forældrenes forskellige forudsætninger.
- Skolen tilstræber at udlevere elevplanen i en form og på et tidspunkt, så forældrene kan bruge det som forberedelse til skole-hjem-samtalerne, og sørger for opdatering efter samtalen ift. mål og aftaler.

Forældrenes ansvar:

- Forældrene tilstræber at have en løbende dialog med deres barn om barnets mål og udbytte af undervisningen.
- Forældrene følger efter bedste evne op på indgåede aftaler om, hvordan de skal støtte deres barns læring.
- Forældrene tilstræber at holde sig orienteret om indholdet i elevplanen.

Læreren skal kende mit barn

” Som forældre vil vi gerne vide, at den enkelte lærer kender vores barn, hendes niveau og udviklingsmuligheder.

God praksis på danske skoler

Underretningen af forældrene kan foregå på flere måder. Ny teknologi og nye idéer baner vej for bedre, sjovere og mere effektive måder at informere og blive informeret på. Nedenfor finder I en idéliste:

- Der er en fast, hensigtsmæssig proces for brug af elevplaner, som omfatter:
 - At læreren/lærerne har en samtale med eleven, før elevplanen udarbejdes.
 - At elevplanen er synlig under skole-hjem-samtalerne.
 - At forældre og elever bidrager til elevplanen under skole-hjem-samtalen.
 - At der indgås klare aftaler om, hvordan skolen og hjemmet kan støtte eleven i det videre forløb.
- Fokus holdes på, hvor meget og hvordan eleven udvikler sig, fremfor på, hvordan hans eller hendes standpunkt er her og nu. Udviklingen formidles på en synlig måde for elever og forældre.
- Forældrene får at vide, når en elevs mål er nået, og der bliver sat et nyt.
- Lærerne fortæller ikke kun om barnets faglige udvikling, men også om dets motivation, trivsel og selvstændighed – parametre, som det bliver målt på, når elevens uddannelsesparathed skal vurderes i udskoling.
- Skolen bruger flere medier til at informere forældrene. Det kan for eksempel være små film, der viser, hvordan klassen arbejder.
- Skolen holder en 'læredag', hvor eleverne skal lære forældrene, hvad de har lært – det er både en ekstra læring for eleverne, at de skal fremlægge, og en god og underholdende måde for forældrene til at få indsigt i undervisningen.

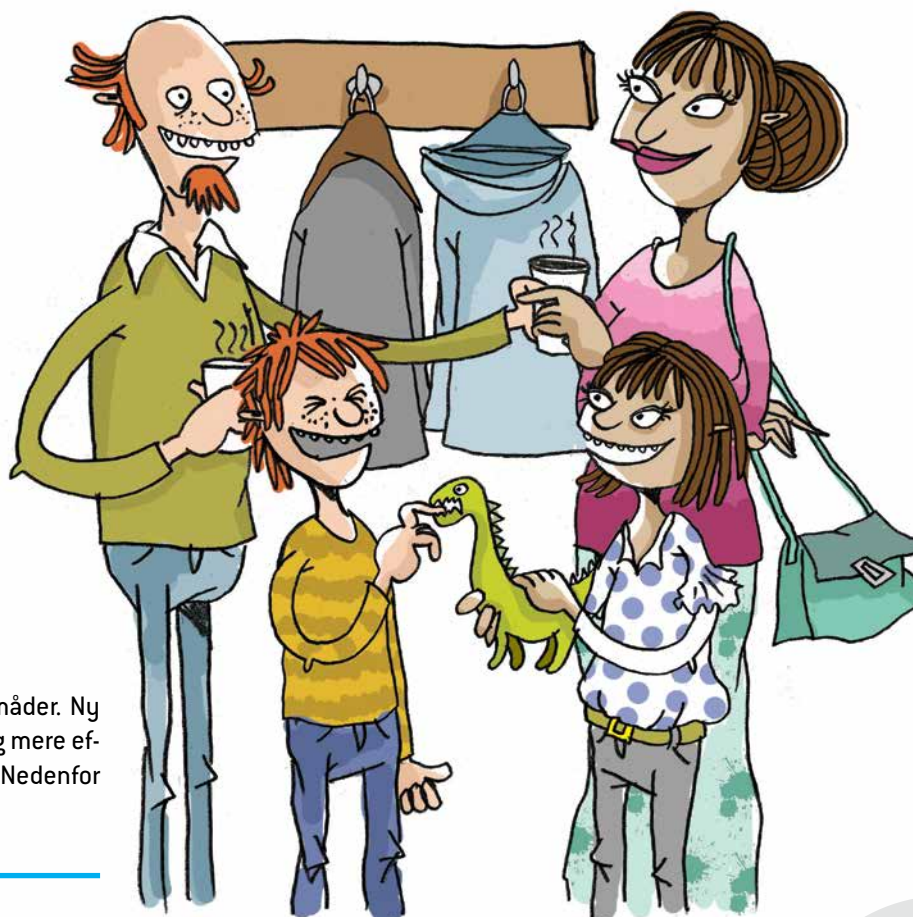

Illustration: Pernille Mühlbach

Nu bliver elevplanen brugt

” I vores søns klasse er lærerne begyndt at bruge elevplanen løbende, og det har givet et kæmpe løft. Før blev den kun lavet en gang om året. Nu er den blevet et værktøj, der gør det meget synligt for vores søn, hvad han styrer efter. Vi er vildt begejstrede.

Hold det konkret

” Elevplaner skal være meget konkrete og laves i fællesskab med mit barn, og så skal lærerne fastholde barnet på elevplanen.

Forældremøder

Det gode samarbejde kræver fysiske møder, hvor skole og hjem bogstavelig talt kan se hinanden i øjnene. Forældremøder med alle klassens forældre har desuden den ekstra gevinst, at det fremmer forældre-forældre-samarbejdet, fordi forældrene møder hinanden og får en fælles forståelse af blandt andet regler og mål for klassen.

Det traditionelle forældremøde, hvor lærerne holder en lang enetale ud fra årsplanen, og forældrene blot lytter i et par timer

er ved at være passé. Forældremøder, hvor forældrene har indflydelse på dagsordenen, afsætter tid til at skolen lytter til forældrene, og hvor forældrene taler sammen i mindre grupper er langt mere effektive, når det gælder om at få et godt skole-hjem-samarbejde.

Princip for forældremøder

Skolebestyrelses princip for forældremøder skal ligesom de andre principper være så rummeligt, at der er plads til at skolelederen kan lede inden for rammerne af det.

Skole og Forældres inspirationsprincip for forældremøder

Formål:

- Forældremøder skal sikre, at skolen og forældrene i samarbejde tager ansvar for den faglige, sociale og dannelsesmæssige udvikling i klassen.

Mål:

- Forældremøderne sikrer et godt samarbejde mellem skole og forældre omkring klassen.
- Forældremøderne sikrer inddragelse af forældrene i drøftelse og løsning af faglige og trivselsmæssige problemer i klassen.
- Forældremøderne sikrer, at forældrene kender de overordnede planer for de faglige og sociale aktiviteter, der skal iværksættes i klassen. Samt, at de ved, hvor de kan hente yderligere oplysninger.
- Forældremøderne medvirker til at skabe et godt forældrefællesskab omkring klassen.

Skolens ansvar:

- Skolen tilstræber at afholde regelmæssige forældremøder, fx to gange om året, og skolen er åben over for behovet for ekstraordinære forældremøder.
- Skolen sørger for, at der på møderne er plads til såvel information som dialog med og mellem forældrene.
- Skolen sørger for at inddrage klassens kontaktpersoner (kontaktforældre, klasseråd, e.l.) i planlægning og gennemførelse af forældremøder.
- Skolen indkalder i tilpas god tid til forældremøder og på tidspunkter, hvor forældrene har reel mulighed for at deltage.

Forældrenes ansvar:

- Forældrene bestræber sig på at deltage i alle forældremøder.
- Forældrene bestræber sig på at bidrage konstruktivt på forældremøderne, så klassens faglige og trivselsmæssige udvikling sikres.
- Klassens kontaktpersoner (kontaktforældre, klasseråd, e.l.) deltager som udgangspunkt i planlægning og gennemførelse af forældremøder.

Psst ...!
Læs principper for forældremøder fra andre skoler i værktøjskassen på Skole og Forældres hjemmeside.

God praksis på danske skoler

Formen på forældremøder er i rivende udvikling, og der er stor idérigdom rundt omkring på de danske skoler. Vi har udvalgt

en række af idéer nedenfor, som I kan lade jer inspirere af, plukke i og foreslå jeres skoleleder at sætte i værk.

- Skolen gør en indsats for at **få flere til at deltage i møderne** ved for eksempel at ringe til dem, der sjældent kommer, og minde dem om, at der er møde, og det er vigtigt, at de deltager, eller sende en personlig invitation.
- **Temamøder** om et bestemt emne. Det kan være fremlæggelse af resultaterne af seneste trivselsundersøgelse for klassen eller om lektier på andre måder.
- **Forældrene inddrages** i at planlægge forældremøderne⁹.
- **Eleverne inddrages** i at planlægge forældremøderne: Hvad synes de, at de voksne skal tale om? Hvad mener de om emnerne?
- Lærere og (kontakt)forældre skiftes til at være **ordstyrere** på møderne. Det kan gøre, at andre forældre end de sædvanlige kommer på banen.
- Forældremøderne bruges til at **præsentere forældrene for hinanden**. Hver forælder fortæller om sit barns styrker og udfordringer. Dette gøres løbende og i takt med, at der måske kommer nye elever i klassen.
- De første forældremøder bruges til at aftale, hvordan man gør som forældre, hvis man bliver **bekymret for et andet barn**. Aftalen skal ligge inden for rammerne af skolens princip for inddragelse af forældrene.
- En del af forældremødet bruges på at arbejde i **grupper**, som diskuterer et emne, som forældrene har valgt, for eksempel hvor meget computer børnene må spille, lomme penge på lejrskolen, alkohol, rygning eller blå mandag.
- Lærerne bruger **metoder fra undervisningen**, for eksempel bevægelse i undervisningen, til at afvikle mødet. Det er både sjovt og giver større forståelse for undervisningen.

9) På Skole og Forældres hjemmeside kan I [downloade](#) et skema med tjeklisten for det gode forældremøde.

DET SIGER FORÆLDRENE:

Ærlighed, tak

” I min søns klasse blev forældremøderne i starten af første klasse brugt til en skamros af børnene. Da det lige efter sådan et "rose møde" viste sig, at der var problemer med mobning i klassen, bad vi læreren om at adressere problemerne mere ærligt. Det gav nogle sammenstød i starten, hvor nogle forældre følte sig trådt over tæerne, men vores møder er meget bedre nu.

Kom og se dinosauren

” Sidst, vi holdt møde, begyndte vi med en flot fernisering på ugens dinosaurudstilling, komplet med saltstænger og sodavand og en sjov dinosaur-sang. Bagefter så børnene en film, mens vi holdt forældremøde i en let og munter stemning.

Tordenskjolds soldater

” Det er altid de samme, der kommer til forældremøderne, hvor vi bliver rørende enige om alt det, vi er enige om i forvejen. De forældre, der kunne trænge til at blive en del af 'enigheden', dukker ofte ikke op. Jeg tror, vi skal have en form, hvor man ikke er tvunget til at sige noget foran 40 andre mennesker, hvis vi skal have alle med. Jeg er kontaktforælder, og det vil vi arbejde for på næste møde.

Underviste forældrene

” I mine sønners klasser var vi flere forældre, som havde svært ved den nye matematik. Derfor brugte vi et halvt forældremøde på at blive undervist i den. Det var både sjovt at 'være i skole igen', og så var det en kæmpe øjenåbner i forhold til det, mine drenge kæmper med.

Kendis-effekt

” Vores skole er knaldgod til at få forældrene til at komme til møde. Bestyrelsen inviterer simpelthen en kendt person til at holde foredrag for flere klassers forældre på én gang, og så går vi ud til korte klassemøder bagefter. Vi har fx haft Per Schultz Jørgensen og Jan Gintberg på besøg.

Nye lærere får hjælp

” Vi har mange nyuddannede lærere. De forstår ikke altid at kommunikere med forældrene. Det har skolebestyrelsen taget konsekvensen af, så hver ny lærer nu får en mentor fra bestyrelsen, der hjælper med at planlægge forældremøder og giver input til, hvordan forældregruppen reagerer.

Hvad skolebestyrelsen selv kan gøre

Som skolebestyrelse kan I selv deltage aktivt i at optimere forældremøderne ved at:

- **Deltage i de ordinære forældremøder** i klassen og fortælle lidt om skolebestyrelsens arbejde og samtidig indhente vigtige input fra alle forældre. I kan for eksempel dele klasserne imellem jer, så en tager alle 1. klasserne, en anden 2. klasserne og så videre.
- **Afholde jeres egne stormøder**, hvor I inviterer en gæstetaler og/eller sætter et bestemt emne, for eksempel inklusion eller folkeskolereform, på dagsordenen.
- **Informere om alternative mødeformer**, for eksempel via forældreintra eller jeres eget nyhedsbrev.

Skole-hjem-samtaler

Skole-hjem-samtaler, forældrekonsultationer, udviklingssamtaler. Kært barn har mange navne, og de dækker alle over det vigtige møde, der finder sted mellem den enkelte elevs forældre og de professionelle, der har med eleven at gøre i skolen. Skole-hjem-samtalens traditionelle form er i store træk et møde mellem forældrene, eventuelt eleven og to lærere i 10-20 minutter to gange om året – på skolens initiativ.

På dette korte møde skal forældrene orienteres om, hvordan eleven klarer sig fagligt og socialt, lærerne skal høre, hvordan hjemmet opfatter samarbejdet, og hvilke udfordringer eleven har, og der skal sættes tiltag i værk, som peger fremad. Det er meget, ikke mindst fordi der typisk er flere fag, som skal dækkes. Derudover er skole-hjem-samtalen udfordrende, fordi alle parter har meget på spil. Den norske forsker Thomas Nordahl¹⁰ skriver:

“Forældrene skal på disse møder tale om dem, de er mest emotionelt knyttet til i deres liv, nemlig deres børn. Indirekte skal de også tale om, hvordan de selv klarer sig som forældre. Læreren må ligeledes kunne tale om sig selv som lærer, sit forhold til det pågældende barn og hvilke resultater, hun har opnået”.

Som skolebestyrelse har I stor indflydelse på, hvordan skole-hjem-samtalerne skal se ud på jeres skole. Det er ikke givet, at der skal være to samtaler om året, eller at de altid skal være lige lange – eller for den sags skyld foregå på skolen. I kan ganske vist ikke diktere, hvordan og hvor ofte skole-hjem-samtalerne skal afholdes, men I kan formulere princippet, så der både sikres et minimumsniveau og lægges op til, at skole-hjem-samarbejdet bliver tilpasset den enkelte elev. I Skole og Forældres princip for skole-hjem-samtaler hedder det for eksempel:

“Skolen vurderer løbende, om der er brug for ekstra skole-hjem-samtaler for en elev.”

I kan også formulere i princippet, at den lovpligtige elevplan skal bruges aktivt i skole-hjem-samtalerne. Med den som udgangspunkt har parterne noget konkret at tale om og arbejde videre med bagefter. Det konkrete er vigtigt, fordi mange forældre kan opleve at få at vide, at ‘det går fint med Olivia’, de skal ‘støtte Magnus i matematik’, eller at ‘Eva skal træne læsning’, men hvad betyder det? En elevplan kan præcisere, hvordan Olivia kan blive endnu bedre, at Magnus skal øve sig i plusstykker, eller at Eva skal læse 20 minutter med en voksen hver dag.

10) Nordahl, Thomas: *Hjem og skole – hvordan skaber man et bedre samarbejde?*, 2007.

Princip for skole-hjem-samtaler

Skole og Forældres inspirationsprincip for skole-hjem-samtaler

Formål:

- Skole-hjem-samtaler skal sikre, at skolen og forældrene i samarbejde tager ansvar for det enkelte barns faglige, sociale og dannelsesmæssige udvikling.

Mål:

- Skole-hjem-samtaler giver forældrene et fyldestgørende billede af barnets faglige udbytte og trivsel, og er med til at sikre at evt. faglige og trivselsmæssige problemer opdages i tide.
- Skole-hjem-samtaler er med til at sikre et samarbejde om, at alle elever udfordres i forhold til deres potentiale gennem fastsættelse af individuelle faglige og sociale mål.
- Skole-hjem-samtaler sikrer dialog mellem lærere og forældre i forhold til fastsættelse og opnåelse af målene for barnets faglige og sociale udvikling.
- Skole-hjem-samtaler sikrer konkrete aftaler mellem skolen og forældrene om, hvordan forældrene kan støtte deres barn i at nå de faglige og sociale mål.
- Skole-hjem-samtalen understøttes af elevplanen samt evt. anden form for skriftligt materiale.

Skolens ansvar:

- Skolen tilstræber at indkalde til skole-hjem-samtaler i tilpas god tid, og at afholde samtalerne, så alle forældre har reel mulighed for at deltage.
- Skolen udsender elevplanerne i tilpas god tid, så forældrene kan bruge dem som forberedelse til skole-hjem-samtalen.
- Skolen indkalder i tilstrækkeligt omfang til skole-hjem-samtaler - fx to gange om året.
- Skolen vurderer løbende, om der er brug for ekstra skole-hjem-samtaler for en elev.
- Skolen tilstræber at give forældrene fyldestgørende viden om, hvordan de i hjemmet kan støtte deres barns læring.
- Skolen tilstræber, at forældrene får en fyldestgørende viden om elevens udvikling i alle fag hvert år i forbindelse med skole-hjem-samtalerne.

Forældrenes ansvar:

- Forældrene forbereder sig til skole-hjem-samtalen ved at gennemgå elevplanen sammen med deres barn.
- Forældrene tilstræber, at mindst én forælder deltager i skole-hjem-samtalen.

DET SIGER FORÆLDRENE:

Se fremad

” Vi fik nyt lærerteam i sjette klasse, og nu taler vi stort set aldrig om, hvordan det er gået, men hvor vi skal hen fremover. Der er fokus på fremskridt og handling – det er så befriende!

Sæt barren højt

” Hvis vi som forældre skal tage samtalerne alvorligt, skal børnene være i fokus og der skal følges op på de mål, som eleven selv har været med til at formulere. Overliggeren skal ligge højt, både fagligt og socialt.

Ekstra samtaler

” På vores skole nøjes vi ikke med skole-hjem-samtaler to gange om året. Hvis et barn har behov for ekstra opmærksomhed, holder lærerne en 'mini-mus'-samtale, hvor der virkelig bliver talt igennem – og den behøver altså ikke kun at vare 20 minutter!

Barnets samtale

” I min datters klasse er det barnet, der indkalder sine voksne til samtale. Sammen med lærerne i skolen og forældrene derhjemme finder barnet frem til, hvad der skal tales om. Og til selve samtalen sidder barnet over for sine voksne i den første halvdel af samtalen, som han eller hun har ansvar for. Det giver et reelt og konkret fokus på barnet.

Foto: Claus Bjørn

Voksen-snak er vigtigt

” Det er al ære værd, at skolen gerne vil inddrage eleverne, men jeg synes, det er svært at få talt om alt det, der ligger mig på sinde, når min syvårige søn er til stede. Jeg vil for eksempel gerne tale om, hvordan jeg kan hjælpe ham med at få større faglig selvtillid, og det synes jeg ikke er heldigt, når han hører på det.

God praksis på danske skoler

Skole-hjem-samtalen er ligesom forældremødet under udvikling, og der findes mange gode idéer til, hvordan alle parter kan få mere ud af den. Herunder finder I nogle af idéerne.

- **Forældre og elev** har haft mulighed for at forberede sig på samtalen.
- Skole-hjem-samtalen er **grundigt forberedt** ved, at lærere og eventuelt pædagoger interviewer barnet og forældrene om, hvad der går godt og mindre godt – og hvad mødet skal bruges til. På den måde kan selve samtalen bruges til i fællesskab at aftale, hvilke handlinger, der skal til.
- **Eleven fremlægger selv**, hvordan han eller hun har udviklet sig siden sidst – hvilke mål er nået, hvad er de næste mål, og hvad skal der gøres for at nå dem?
- Tiden bruges på at **samtale, frem for at fremlægge** for eksempel prøveresultater. Den type informationer kan sendes inden samtalen, så tiden kan bruges til at tale om, hvordan eleven vedligeholder eller forbedrer sin præstation næste gang.
- **Alle lærere** deltager på et tidspunkt i skole-hjem-samtalerne. Det er lige så vigtigt at møde fysik- og engelsklæreren som dansk- og matematiklæreren. Er det umuligt at få alle til at komme, afleverer de lærere, som ikke kan være med, en skriftlig feedback, som forældre og elever modtager til mødet.
- Samtalerne holdes som en café, hvor den enkelte elev sammen med sine forældre kan **besøge forskellige fagcaféer** alt efter hvilket fag, de føler mest behov for at tale om. Det mindsker lærernes tidsspild, og man kan som forældre nå at tale med flere.
- Nogle af samtalerne ændres til **hjemmebesøg**. Det virker især godt i indskolingen eller hos familier, der ikke er så trygge ved at komme på skolen.
- Samtalerne holdes i forbindelse med **Åbent Hus-arrangementer**, så de får et mere uformelt og utvungent skær. Skoler tilbyder også madlavning og pasning af søskende, så det bliver nemmere rent praktisk for forældrene at komme.
- Elevens **mål og fremskridt** er synlige til skole-hjem-samtalen, for eksempel på storskærm.
- Lærerne laver **aftaler med forældrene** om, hvordan de kan understøtte barnets læring.

Forældrenes deltagelse i skolens liv og barnets skolegang

Ud over det formaliserede, traditionelle samarbejde mellem skole og hjem er der mange måder, forældre kan engagere sig i deres barns skolegang og skolens liv. Det gælder lige fra den daglige snak over aftensbordet om, hvad barnet har lært i matematik i dag, over deltagelse i sommerfester, julefester og andre sociale arrangementer, til decideret inddragelse af forældrene i lektiehjælp eller undervisning.

Der er flere fordele ved at engagere forældrene:

- Jo større forældreinvolvering, desto større læringsudbytte for barnet.
- Fællesskabet, som skal inkludere alle børn, bliver mere solidt, hvis forældrene er med til at bygge det op og vedligeholde det.
- Skolen har nemmere ved at undervise elever, der har opbakning hjemmefra.

Ud fra folkeskolereformens mål om *den åbne skole* giver det desuden god mening at inddrage forældrene som ressource, ikke bare i deres eget barns skoleliv, men i hele skolens liv. En forældrekræds vil ofte omfatte et væld af kompetencer, kontakter og kvaliteter, som alle kan få glæde af, hvis de sættes i spil.

Princip for forældrenes deltagelse i skolens liv og barnets skolegang

Et princip for forældredeltagelse bør både udstråle den grundholdning, at alle har noget vigtigt at byde på, og samtidig tage højde for, at ikke alle har overskud eller mulighed for at deltage på lige fod. Udtryk som 'i videst mulige omfang' og 'i så høj grad som muligt' er derfor ekstra vigtige i dette principarbejde. Det følgende principeksempel gælder forældrenes deltagelse i barnets læring og trivsel.

Skole og Forældres inspirationsprincip for forældrenes deltagelse i skolens liv og barnets skolegang

Formål:

- Forældrenes deltagelse i barnets skolegang skal sikre, at skolen og forældrene i samarbejde tager ansvar for det enkelte barns faglige, sociale og dannelsesmæssige udvikling.
- Forældrenes deltagelse i skolens liv skal styrke opbakningen til skolen og fællesskabet i barnets klasse.

Mål:

- Alle forældres ressourcer udnyttes så godt som muligt til gavn for elevernes trivsel og læring.
- Alle forældre er bevidste om, at deres engagement i deres barns skolegang er vigtig for barnets læring og trivsel.
- Sociale og faglige arrangementer på skolen giver forældrene et indblik i deres barns hverdag på skolen.
- Sociale og faglige arrangementer på skolen medvirker til at fremme såvel elev- som forældrefællesskaber i klassen.

Skolens ansvar:

- Skolen tilstræber at planlægge undervisningen, så forældrenes involvering i deres barns læring i så høj grad som muligt bidrager til barnets faglige, sociale og dannelsesmæssige udvikling.
- Skolen skal arbejde for, at forældrene bliver bevidste om,

at deres deltagelse i barnets skolegang er vigtig for barnets læring og trivsel.

- Skolen skal arbejde for, at forældrene ved, hvordan de kan støtte deres barns læring i skolen bl.a. ved aktiviteter uden for skoletiden.
- Skolen skal arbejde for, at en gruppe af forældre i hver klasse påtager sig rollen som kontaktpersoner (kontaktforældre, klasseråd, e.l.). Disse skal inddrages i planlægning og gennemførelse af forældremøder samt tage initiativ til sociale arrangementer i klassen.
- Skolen tilstræber at planlægge sociale og faglige arrangementer, så flest mulige forældre kan deltage.

Forældrenes ansvar:

- Forældrene tilstræber at støtte deres barns læring i videst muligt omfang i såvel skolen som i hjemmet.
- Forældrene sørger som udgangspunkt for, at deres barn møder undervisningsparat i skolen. Herunder at forældrene signalerer, at skolen er vigtig, samt at barnet er velforberedt og respekterer skolens regler og almindelige normer for god opførsel.
- Forældrene tilstræber at deltage i de faglige og sociale arrangementer på skolen.
- Forældrene tilstræber at arbejde for et stærkt forældrefællesskab, så alle elevers læring og trivsel højnes.

God praksis på danske skoler

Det er kun fantasien, der sætter grænser for, hvordan forældre kan bruges som ressource. Nedenfor finder I nogle af de idéer, der allerede er i spil på de danske skoler.

- **Undervisningen er åben** for forældrene, som kommer på besøg i klassen på skift. Det giver en meget større forståelse at se med egne øjne, hvordan klassen arbejder.
- Skolen har en **forældrebank**, hvor forældre har oplyst, hvad de kan bidrage med. En kan måske invitere på spændende virksomhedsbesøg, en anden kan komme og lave mad med børnene, mens en tredje ved alt om astronomi og gerne vil lære det fra sig¹¹.
- Der afholdes en årlig **forældreunderviser-dag**, hvor det er frivillige forældre, der overtager undervisningen, mens personalet eksempelvis holder pædagogisk dag.
- Lærerne henviser til små instruktionsvideoer, som forældre og børn kan se sammen inden timen, også kaldet *flipped classroom*, for eksempel om, hvordan man regner areal og omkreds ud på en firkant.
- Hver klasse har sine egne **trivselsgrupper**, bestående af en lille gruppe forældre, der har ansvaret for at tage initiativ til sociale arrangementer som fester, markedsdage, sportskonkurrencer, hytteture, MGP-aftener eller skovture.
- Skolen afholder en årlig **arbejdsdag**, hvor forskellige praktiske opgaver bliver udført, og forældrene og personale får mulighed for at tale sammen på en ny måde.
- Skolens lokaler er åbne for **forældre styrede aktiviteter** som mad-, læse-, skak-, sprog- og filmklubber, børnefødselsdage eller sportsaktiviteter, der skaber sammenhold og øger trivslen.
- Skolen har en **forældreforening**, der laver aktiviteter, som giver penge til elevaktiviteter.

11) I tråd med folkeskolereformens 'Åben skole'. Tjek eksempelvis portalen *Skolen i virkeligheden*, der samler tilbud til skoler fra forældre, virksomheder og foreninger.

DET SIGER FORÆLDRENE:

Hjemmearbejde med mening

” Min søns lærere er fabelagtige til at skrive i ugeplanen og dagbogen, hvordan vi kan understøtte derhjemme, uden at det bliver til 'lektier'. Når de har om at måle, bliver vi opfordret til at måle alt fra mælkekartoner til spisebordet derhjemme. Da de lærte at tælle, skulle vi lade dem tælle vores penge. Det er en hyggelig måde at blive involveret på.

Brug os!

” Jeg vil meget gerne være en del af mit barns læring, og det vil de andre forældre, jeg kender, også. Vi skal bruges som den ressource, vi er, men det kræver, at skolen fortæller os, hvad vi kan gøre. Det er helt okay, hvis skolen stiller krav til os om at deltage.

Giv noget tilbage

” Giv skolen noget opmærksomhed en gang i mellem: En kage til klassen, en lille gave til den syge lærer eller en anerkendende mail til læreren ved årets afslutning. Det styrker også barnets tro på, at skolen er et godt sted.

Klar udmelding

” Det er skønt, når skolens ledelse melder klart ud, hvad rammerne for god og respektfuld omgang med hinanden er.

Foto: Lars Bertelsen

DET SIGER FORÆLDRENE:

Tur til fars arbejde

” Vi har inviteret klassen på besøg på Sprogø i skoletiden i forbindelse med min mands arbejde. Skolen bruger en fordybelsesdag i natur og teknik, så turen indgår i undervisningen.

Fælles indsats gav sikker skolevej

” En forælder på vores skole tog initiativ til at forskønne en tunnel, så børnene fik lyst til at bruge den i stedet for at krydse en meget befærdet vej. Ledelsen gik med på idéen. Sammen fik forældre og skolen Tryk Fonden til at give penge, så skolens tredjeklasser sammen med en kunstmaler kunne dekorere tunnelen. Det hele kulminerede i en festlig fernisering med besøg af transportministeren og en masse stolte børn.

De tilbageholdende kommer med

” Klassen har besluttet at dele forældrene ud i grupper, som hver skal finde på et lille arrangement for klassen i løbet af året, så der bliver tilbudt fire fællesaktiviteter. Det delte arbejdet, og de tilbageholdende forældre, som ikke er med i forældrerådet, fik også del i opgaven.

Foto: Lars Bertelsen

Kontaktforældre

På de fleste skoler findes en gruppe forældre, som er meget vigtige for samarbejdet mellem skole og hjem – og for jer som skolebestyrelse. Det er kontaktforældrene. De har ingen formel kompetence, men de er bindeled mellem forældrene i klassen på den ene side og skolebestyrelsen og lærerne og det øvrige personale på den anden side. Samtidig er eller kan de være en aktiv part i skabelsen af et positivt miljø blandt elever og forældre. Skole og Forældre har udgivet en folder om og til kontaktforældre, der kan findes på www.skole-foraeldre.dk/udgivelser. Desuden findes en stribe gode idéer til kontaktforældres aktiviteter på www.foraeldrefiduser.dk

Hvor meget er nok?

Når vi taler om skole-hjem-samarbejde, hører det med til billedet, at ikke alle forældre har lige store ressourcer eller lige stor lyst til at deltage i samarbejdet. Derfor er det vigtigt at afstemme forventningerne til forældrenes involvering efter hvert enkelt hjemms formåen og situation. For nogle hjem vil det være en stor succes, hvis én forælder deltager i alle planlagte forældremøder, andre vil både kunne tage med sit barns klasse på tur, være kontaktforælder og overtage undervisningen en dag. Uanset niveauet bør alle forældre ses som en ressource for deres eget barns skolegang, da denne indstilling fremmer samarbejdet.

Få mere information og inspiration

Nedenfor finder du den litteratur, vi har brugt til dette hæfte og links til yderligere viden.

Litteratur

- Børne- og Kulturchefforeningen, Skolelederforeningen og KL: *Ny praksis i folkeskolen. Inspirationsmateriale til skoleledelser og forvaltninger* (2015)
- Danmarks Evalueringsinstitut (EVA): *Det gode skole-hjem-samarbejde med forældre i udsatte positioner* (2012)
- Danmarks Evalueringsinstitut (EVA): *Motiverende undervisning på mellemtrinnet. Tæt på god undervisningspraksis på mellemtrinnet* (2013)
- Dannesboe, Karen Ida m.fl.: *Hvem sagde samarbejde?* (2012)
- Desforges, Charles og Abouchaar: *The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievements and Adjustment: A Literature Review* (2003)
- Knudsen, Hanne og Andersens, Niels Åkerstrøm: *Hyperansvar: Når personligt ansvar gøres til genstand for styring* (2013)
- Nordahl, Thomas: *Hjem og skole – hvordan skaber man et bedre samarbejde?* (2008)
- Skole og Forældre: *Forældreundersøgelse om skole-hjem-samarbejde* (2015). Se omtale i magasinet *Skolebørn* nr. 3, 2015 på www.skoleborn.dk
- Social-, Børne og Integrationsministeriet: *Skole-hjemsamarbejde i praksis. Indsatser, der virker – skole-hjemvejledernes erfaringer fra 2009-2013* (2014)

Links

www.foraeldrefiduser.dk – en portal udviklet i et samarbejde mellem Det Kriminalpræventive Råd, TrykFonden og Skole og Forældre fyldt med gode tips til et samarbejde i klassen.

www.inklusionsklar.dk – Skole og Forældres egen portal om inklusion under projektet Forældre Fremmer Fællesskabet, som er udviklet af Det Centrale Handicapråd og Skole og Forældre.

www.brugfolkeskolen.dk – københavnsk forældreforening, der arbejder systematisk for at få forældre til at vælge den lokale folkeskole. Masser af tips og inspiration til Skole-hjem-samarbejde. Se konkrete idéer til skole-hjem-samarbejdet i *den virtuelle håndbog*.

Her finder du støtte og hjælp til arbejdet i skolebestyrelsen

- www.skole-foraeldre.dk, Skole og Forældres hjemmeside
- www.skoleborn.dk, Skole og Forældres magasin *Skolebørn*
- Telefonrådgivning på alle skolehverdage kl. 9-14 på 3326 1721
- Mailrådgivning på post@skole-foraeldre.dk
- Kurser og seminarer: www.skole-foraeldre.dk/kurser
- Udgivelser: www.skole-foraeldre.dk/udgivelser, herunder
 - o Skolebestyrelsens håndbog
 - o Hæfter i serien "Skolebestyrelsens arbejde"
 - o Folder til kontaktførelse

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings tema om skolebestyrelsen og dens organisering

Hæfte 3

Skolebestyrelsens arbejde

SAMARBEJDET MELLEM SKOLE OG HJEM

**SKOLE
OG
FORÆLDRE**

Kvægtorvsgade 1
1710 København V
telefon 3326 1721
e-mail post@skole-foraeldre.dk
www.skole-foraeldre.dk

Landsorganisationen for forældre i folkeskolen

ISBN: 978-87-91147-70-8